

ปัจจัยที่มีผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

FACTORS AFFECTING NON-PERFORMING LOANS (NPLs) OF COMMERCIAL BANKS LISTED ON THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND*

ธัญญฉัตร กลิ่นขจรชินสิริ, ธารินี พงศ์สุพัฒน์, อภิชาติ พงศ์สุพัฒน์

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Thanyachath Glinkhajohnchinsiri, Tharinee Pongsupatt, Apichat Pongsupatt

Faculty of Business Administration, Kasetsart University

E-mail: thanyachath.g@ku.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) แบบภาคตัดขวางและอนุกรมเวลา ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 10 ธนาคาร โดยไม่นับรวมธนาคารธนาชาติ เนื่องจากได้ควบรวมกิจการกับธนาคารทหารไทย เมื่อปี 2562 ข้อมูลที่ศึกษาประกอบด้วยปัจจัยเฉพาะธนาคาร 5 ประเภท ได้แก่ อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง, สินทรัพย์หมุนเวียน, รายได้ดอกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย, อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก และอัตราการเติบโตของสินเชื่อ โดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยวิธี Panel Least Squares Method (OLS) แบบ Fixed Effects Regression Model (FEM) เป็นรายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี 2559 ถึงไตรมาสที่ 4 ปี 2563 รวมระยะเวลา 5 ปี 20 ไตรมาส จำนวนข้อมูลทั้งสิ้น 200 ข้อมูล

ผลการศึกษา พบว่า สามปัจจัยที่มีผลกระทบต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง, อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก และสินทรัพย์หมุนเวียน โดยอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงและอัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก มีความสัมพันธ์กับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่สินทรัพย์หมุนเวียน มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม โดยมีค่า R-Square เท่ากับ 0.846450

คำสำคัญ: หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้; ธนาคารพาณิชย์; ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Abstract

The purpose of this study was to study the factors affecting non-performing loan (NPLs) of commercial banks listed on the Stock Exchange of Thailand. In this regard, the secondary

* ได้รับบทความ: 2 สิงหาคม 2564; แก้ไขบทความ: 10 ธันวาคม 2564; ตอรับตีพิมพ์: 31 ธันวาคม 2564

cross-sectional data and time series of 10 commercial banks listed on the Stock Exchange of Thailand were used. However, Thanachart Bank was excluded due to its merger with TMB Bank in 2019. The data included five types of bank-specific factors: capital adequacy ratio, current assets, net interest margin, loan to deposit ratio and loan growth rate. These data were analyzed by the Panel Least Squares Method (OLS) with Fixed Effects Regression Model (FEM) on a quarterly basis starting the first quarter of 2016 to the 4th quarter of 2020, including the period of 5 years and 20 quarters. The total amount of data was 200 data.

The results showed that three factors affecting non-performing loan (NPLs) of commercial banks listed on the Stock Exchange of Thailand with statistically significant at 0.05 level were the capital adequacy ratio, the loan to deposit ratio and current assets. Capital adequacy ratio and the loan to deposit ratio were correlated with non-performing loan (NPLs) in the same direction. While current assets was correlated in opposite direction with R-Square value of 0.846450.

Keywords: Non-Performing Loans; Commercial Banks; The Stock Exchange of Thailand

บทนำ

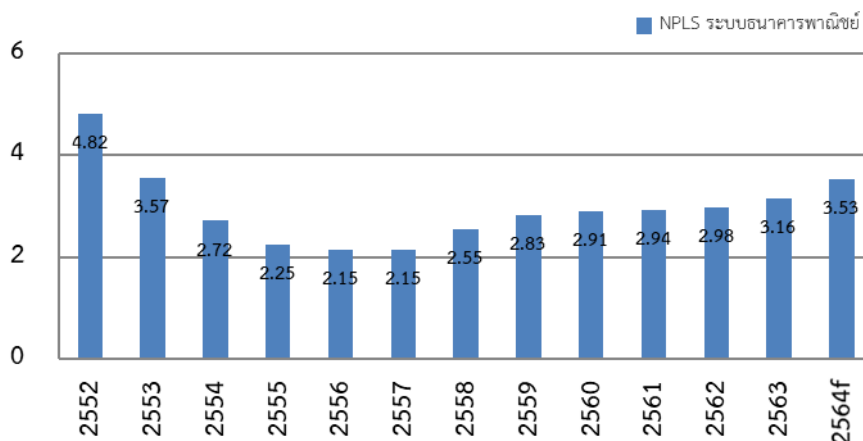
ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ในฐานะที่เป็นแหล่งเงินทุนที่ให้การสนับสนุนความต้องการเงินลงทุนของภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐบาลหรือภาคเอกชน โดยธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่าง การออมและการลงทุนของประเทศผ่านการดำเนินธุรกรรมการรับฝากเงินและการให้สินเชื่อ โดยมีเป้าหมายและ วัตถุประสงค์หลัก คือ การได้รับคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยจากลูกหนี้ตามเงื่อนไขระยะเวลาที่กำหนด และสามารถ นำเงินที่ได้รับคืนนี้ไปให้บริการด้านสินเชื่อเพื่อให้เกิดประโยชน์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับธนาคารแต่ละแห่ง ว่าจะสามารถเรียกเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยจากลูกหนี้ได้เร็วมากน้อยเพียงใด ซึ่งย่อมที่จะเกิดความเสี่ยงจากการที่ ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้หรือไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ได้ ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งควรต้องมีระบบการ จัดการบริหารสินเชื่อที่ดีเพื่อลดความเสี่ยงจากการที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้คืนได้ (ชัชวาลย์ ใจธีรภาพกุล, 2554)

ปัญหาเกี่ยวกับสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือหนี้เสีย (Non-Performing Loans; NPLs) เป็นปัญหาที่ ส่งผลกระทบต่อระบบสถาบันการเงินต่าง ๆ ทั่วโลกโดยตรง ทั้งในด้านความแข็งแกร่ง ความเชื่อมั่นจากนักลงทุน สภาพคล่องทางการเงิน/เงินทุน และยังมีผลต่อการเติบโตของภาคเศรษฐกิจจริง (Real Sector) ของระบบ เศรษฐกิจและการเงินทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งจะเห็นได้จากตัวอย่างประเทศในแถบยุโรป เช่น สวีเดน อิตาลี ที่เผชิญกับ Bank Crisis ในช่วงต้นปี 1990 ซึ่งเกิดจากการผลักดันอัตราเงินเฟ้อในระดับสูง ความผันผวนของมูลค่าในสินทรัพย์ประเภท Real Estate (Cyclical) ประกอบกับการละเลยถึงปัญหานี้เสีย

(นโยบายการปล่อยสินเชื่อที่ไร้ประสิทธิภาพ) ทำให้ขาดการควบคุมดูแลอย่างจริงจัง โดยธนาคารต่างมุ่งที่จะขยายปริมาณการให้สินเชื่อ เพื่อเน้นฐานสร้างรายได้และผลกำไรโดยไม่คำนึงถึงการวิเคราะห์ในด้านกระแสเงินสดของกิจการ จนเมื่อถึงจุดอิ่มตัวจึงทำให้เกิดผลขาดทุนจากสินเชื่อสูงขึ้น (วิมพิวิภา ทองรุ่งเกียรติ, 2554) เหตุการณ์ก่อนที่จะเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย การปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์จะยังไม่มีกฎระเบียบออกมาควบคุมมากนัก จึงทำให้เศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตเป็นอย่างมากและธนาคารพาณิชย์ก็เร่งปล่อยสินเชื่อโดยไม่คำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าที่เท่าที่ควร และเมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นทำให้บริษัทต่าง ๆ ประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องและมีจำนวนคนว่างงานเพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้ลูกหนี้ไม่สามารถที่จะชำระหนี้ได้ตรงตามกำหนดและเกิดปัญหาเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ซึ่งในปี พ.ศ. 2541 มีสัดส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ต่อสินเชื่อรวม สูงถึงร้อยละ 48.47 หลังจากที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ให้ความสำคัญและเข้มงวดกับการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์และได้ออกกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อที่จะควบคุมให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยสินเชื่อที่มีคุณภาพ มีการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงิน (ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย สนง.31/2551) เพื่อที่จะควบคุมธนาคารพาณิชย์ ในขณะเดียวกันธนาคารพาณิชย์เองก็ให้ความสำคัญกับการปล่อยสินเชื่อที่มีคุณภาพเพื่อที่จะไม่ให้เกิดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) โดยได้ดำเนินงานตามมาตรการในการกำกับดูแลเงินทุนของธนาคารตามเกณฑ์ Basel 1 2 และ 3 และ Financial Sector Master Plan เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา NPL (กิตติศักดิ์ เคลือบหิรัญ, 2559)

จากข้อมูลสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อรวมในไตรมาสที่ 4/63 ประเมินว่า ยอดคงค้างสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของระบบธนาคารพาณิชย์ ยอดรวมราว 5.23 แสนล้านบาท หรือ 3.16% ของสินเชื่อรวม แต่ด้วยเกณฑ์การกำกับของ ธปท. ที่ผ่อนคลายลง และการตั้งสำรองของธนาคารในระดับสูงตลอดทั้งปี ทำให้อัตราส่วนเงินสำรองฯ ต่อสินเชื่อด้วยคุณภาพ ยังคงสูงถึง 147% และในปี พ.ศ. 2564 มองว่า NPLs ยังมีโอกาสเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัว และผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19 ระลอกใหม่ ทำให้การคาดการณ์ในเบื้องต้น พบว่า สัดส่วน NPLs ในปีนี้อาจจะขยับขึ้นไปที่ระดับ 3.53% (กรอบประมาณการ 3.40-3.80%) โดยสัญญาณหนี้ด้วยคุณภาพในปีนี้จะอยู่ที่ยอดภาระหนี้ที่ได้รับความช่วยเหลือจากสถาบันการเงิน และอาจกลับมาเพิ่มขึ้นอีกครั้งในไตรมาสที่ 1/64 และปัญหา NPLs มีโอกาสกระจายตัวออกไปในหลายกลุ่มธุรกิจมากขึ้น เพราะกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หยุดชะงักในหลายส่วน บวกกับความอ่อนแอของกำลังซื้อของผู้บริโภคด้วย (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2564) จากข้อมูลดังกล่าว พบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2559 จนถึงปี พ.ศ. 2563 ตัวเลขยอดคงค้างสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของระบบธนาคารพาณิชย์ ไม่ได้มีการขยับตัวมาก จึงเป็นช่วงที่น่าสนใจในการนำมาศึกษา

NPLs ระบบธนาคารพาณิชย์

ภาพที่ 1 ข้อมูลสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของระบบธนาคารพาณิชย์

ที่มา: ธปท. รวบรวมและคาดการณ์โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2564)

อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2559 จนถึงปี พ.ศ. 2563 เนื่องจาก เป็นช่วงที่สัดส่วน NPLs ไม่ได้มีการขยับตัวมาก จึงอาจทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่แท้จริงว่าคือปัจจัยใดบ้าง ถึงแม้ว่าปัจจุบันธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการเข้มงวดกับการปล่อยสินเชื่อ มีการออกกฎระเบียบเพื่อกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์หลายประการ แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องอีกหลายปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อปัญหานี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ อีก ทำให้การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายไดยังคงมีความสำคัญ และเพื่อเป็นแนวทางในการควบคุมหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีการดำเนินวิจัย

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) แบบผสม (Panel data) ซึ่งประกอบไปด้วย ข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross sectional data) และข้อมูลอนุกรมเวลา (Time series data) ด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงปริมาณ โดยการเก็บข้อมูลแบบรายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี 2559 ถึงไตรมาสที่ 4 ปี 2563 รวมระยะเวลา 5 ปี 20 ไตรมาส จำนวนข้อมูลทั้งสิ้น 200 ข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูล

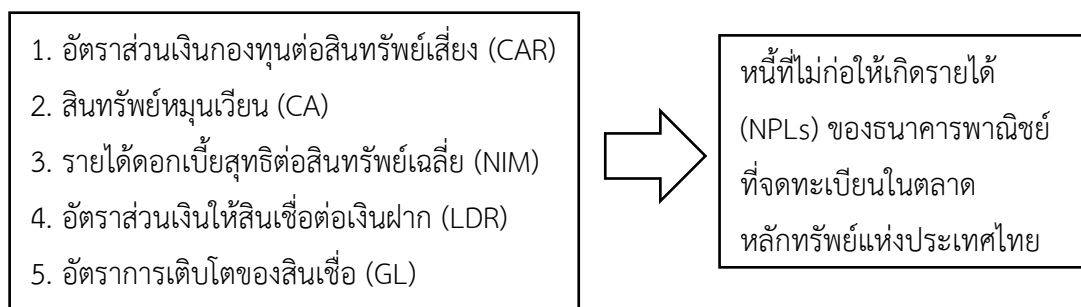
งบการเงินรายไตรมาส คำอธิบายและผลการวิเคราะห์งบการเงิน จากเว็บไซต์ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 10 ธนาคาร โดยใช้วิธีการสร้างรูปแบบสมการถดถอยเชิงซ้อนพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการวิเคราะห์โดยใช้วิธี Panel Least Square Method (OLS) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีแบบจำลอง ดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

$$NPLsit = f \{CARit, CAit, NIMit, LDRit, GLit\}$$

จากความสัมพันธ์ดังกล่าว นำมาเขียนในรูปแบบสมการ ดังนี้

$$NPLsit = \beta_1 + \beta_2 CARit + \beta_3 CAit + \beta_4 NIMit + \beta_5 LDRit + \beta_6 GLit + \mu_{it}$$

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานในการศึกษา

อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สินทรัพย์หมุนเวียน มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

รายได้ดอกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

อัตราการเติบโตของสินเชื่อ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้น คือ ค่าสูงสุดของข้อมูล (Maximum), ค่าต่ำสุดของข้อมูล (Minimum), ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูล (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล (Standard Deviation)

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการสร้างแบบจำลอง ในรูปแบบ สมการถดถอยเชิงซ้อนหลายตัวแปร (Multiple Regression Analysis) และทดสอบสมมติฐานทางสถิติ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ว่าตัวแปรอิสระใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม และประมาณค่าสัมประสิทธิ์ ในแบบจำลอง โดยมีขั้นตอนในการศึกษา ดังนี้

2.2.1 การทดสอบปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างสมบูรณ์ (Multicollinearity) โดยจะพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ระหว่างตัวแปร แต่ละคู่ เพื่อที่จะศึกษาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างกันของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ซึ่งการ ตรวจสอบปัญหา Multicollinearity จะเกิดจากการที่ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในสมการมีความสัมพันธ์ เชิงเส้นตรงระหว่างกันในระดับสูง ทั้งนี้ จะถือว่าเกิดปัญหา Multicollinearity ในการวิเคราะห์การถดถอย หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) มีค่าสูงกว่า 0.7 หรือต่ำกว่า -0.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (กิตติศักดิ์ เคลือบหิรัญ, 2559)

2.2.2 การวิเคราะห์การถดถอยแบบ (Panel Data Regression) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ข้อมูลแบบผสม (Panel data) ระหว่างข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross sectional data) และข้อมูลอนุกรมเวลา (Time series data) ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลของแต่ละหน่วยของข้อมูลภาคตัดขวางในหลายช่วงเวลา ทั้งนี้ ข้อมูลภาคตัดขวางที่ต้องการวิเคราะห์นั้นจะไม่เปลี่ยนแปลงแต่จะเป็นหน่วยเดิมที่ต้องเก็บข้อมูลซ้ำในแต่ละ ช่วงเวลา วิธีในการวิเคราะห์ Panel data ทำได้ 3 วิธี ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Pooled OLS Regression เป็นวิธีวิเคราะห์การถดถอยที่ไม่สนใจว่าหน่วยสำรวจจะได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกเฉพาะตัวที่ความแตกต่างกันหรือไม่ และบันทึกข้อมูลตามเวลาไว้นานแตกต่างกันเพียงใด วิธีการคำนวณจะทำได้โดยการรวมข้อมูลทั้งหมดและใช้วิธี Ordinary Least Square (OLS) มาวิเคราะห์เสมือนข้อมูลมาจากหน่วยวิเคราะห์เดียวกัน ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบไปด้วย กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 10 ธนาคร ในช่วงเวลา 20 ไตรมาส ทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Pooled OLS Regression ไม่มีความเหมาะสมที่จะใช้ในการวิเคราะห์ เนื่องจาก เป็นวิธีวิเคราะห์การถดถอยที่ไม่สนใจว่า หน่วยสำรวจ (Cross section unit) จะได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกเฉพาะตัวที่มีความแตกต่างกันหรือไม่และบันทึกข้อมูลตามเวลา (Time series data) ไว้นานแตกต่างกันเพียงใด อีกทั้งหน่วยสำรวจ (Cross section unit) ที่ต่างกันอาจจะได้รับอิทธิพลจากตัวแปรที่แฝงตัวอยู่ภายนอกสมการถดถอยคนละตัวกัน (Unobserved heterogeneity) (มนตรี พิริยะกุล, 2556) ทำให้ตัวประมาณค่าจากกระบวนการ Pooled OLS มีลักษณะ Biased และ Inconsistent

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Fixed Effect Regression Model (FEM) เป็นวิธีการวิเคราะห์เมื่อตัวแปรภายนอกไม่ผันแปรตามเวลาและสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ (ชลิท ทองดี และภูมิฐาน รังคกุลวัฒน์, 2562) โดยในแบบจำลอง Fixed Effect Regression Model (FEM) จะกำหนดให้มีข้อมูลที่เก็บมาสำรวจและไม่ได้นำมาวิเคราะห์ (ตัวแปร α_i) เป็นตัวแปรที่แสดงอิทธิพลที่ไม่สามารถสังเกตได้แต่มีผลกระทบต่อตัวแปรตาม (Unobserved Effects) ซึ่งนี่คือ ลักษณะเฉพาะของแต่ละธนาคาร โดยตัวประมาณค่า (Estimator) จะมีความแม่นยำและมีความเหมาะสมมาก หากค่าตัวแปร α_i มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระตัวใดตัวหนึ่งหรือมากกว่านั้นในสมการ แบบจำลองที่ได้จากการวิเคราะห์ Fixed Effect Regression จะมีความเหมาะสม (กิตติศักดิ์ เคลือบหิรัญ, 2559:31)

$$Y_{it} = \beta_1 X_{it} + \alpha_i + \delta_t + \mu_{it}$$

โดยกำหนดให้

α_i เป็นค่า intercept ของแต่ละหน่วยที่ทำการศึกษา (Individual fixed effects)

δ_t เป็นค่า intercept ของแต่ละช่วงเวลา (Time fixed effects)

μ_{it} เป็นค่าคลาดเคลื่อน

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Random Effect Regression Model (REM) เป็นวิธีการวิเคราะห์เมื่อตัวแปรผลกระทบที่ไม่สามารถสังเกตได้ (Unobserved Effects) ไม่มีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระใด ๆ ในทุกช่วงเวลา วิธีการวิเคราะห์ด้วยวิธีนี้จึงจะมีความเหมาะสมมาก (กิตติศักดิ์ เคลือบหิรัญ, 2559:31) ซึ่งค่า α_i คลาดเคลื่อนด้านตัดขวางจะถูกนำไปรวมอยู่กับค่าคลาดเคลื่อนด้านอนุกรมเวลา ϵ_{it} ซึ่งกำหนดให้เป็นอิสระกับตัวแปรอิสระตัวคลาดเคลื่อนใหม่ที่ได้ เรียกว่า Composite error term (V_{it})

$$Y_{it} = \beta_1 X_{it} + V_{it}$$

โดยกำหนดให้

$$V_{it} = \alpha_i + \epsilon_{it}$$

2.2.3 การพิจารณาเลือกใช้การประมาณสมการถดถอย โดยวิธี Hausman Test ใช้ในการเลือกระหว่างแบบจำลอง Random Effect Regression Model (REM) และ Fixed Effect Regression Model (FEM) ซึ่งจะทดสอบเกี่ยวกับข้อมูลที่เก็บมาสำรวจและไม่ได้นำมาวิเคราะห์ (ตัวแปร α_i) และความสัมพันธ์ของช่วงเวลาต่าง ๆ ว่าสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อตัวแปรตามได้อย่างไร (Wooldridge, 2003) หากมีสหสัมพันธ์ แบบจำลอง Fixed Effect Regression Model (FEM) จะมีความเหมาะสมมากกว่า ในทางตรงกันข้ามหากตัวแปรดังกล่าวไม่มีสหสัมพันธ์ต่อกันแบบจำลอง Random Effect Regression Model (REM) จะมีความเหมาะสมมากกว่า โดยมีสมมติฐาน ดังนี้ (กิตติศักดิ์ เคลือบหิรัญ, 2559:32)

H0: Unobserved Effects และตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน (RE)

H1: Unobserved Effects และตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน (FE)

2.2.4 การวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยเชิงซ้อนหลายตัวแปร (Multiple Regression) ด้วยวิธี Panel Least Square Method (OLS) เป็นการวิเคราะห์หาขนาดของความสัมพันธ์ ทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับกลุ่มตัวแปรอิสระ โดยมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือทางสถิติของสมการถดถอย ดังนี้ สถิติทดสอบ T-test, R-Square (R^2) และ Adjusted R-Square

ผลการศึกษา

1. การทดสอบเชิงพรรณนา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 10 ธนาคาร จำนวนข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งสิ้น 200 ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาของตัวแปรอิสระ 5 ตัวและตัวแปรตาม 1 ตัว ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนามีรายละเอียดเป็นค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าสูงสุดของข้อมูล (Maximum), ค่าต่ำสุดของข้อมูล (Minimum), ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูล (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล (Standard Deviation) มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลสถิติเชิงพรรณนาที่ศึกษาธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงไตรมาสที่ 1 ปี 2559 ถึง ไตรมาสที่ 4 ปี 2563

Variables	Maximum	Minimum	Mean	Std. Deviation
NPLs (%)	6.10	1.55	3.30	1.07
CAR (%)	23.46	13.50	18.17	2.08
CA (พันบาท)	3,330,560,793	16,359,029	1,444,357,052	1,201,846,095
NIM (%)	5.70	1.87	3.42	0.83
LDR (%)	147.70	81.56	101.05	12.59
GL (%)	100.70	-6.48	1.92	7.68

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (NPLs) มีค่าสูงสุดร้อยละ 6.10 ค่าต่ำสุดร้อยละ 1.55 ค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.30 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 1.07 อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (CAR) มีค่าสูงสุดร้อยละ 23.46 ค่าต่ำสุดร้อยละ 13.50 ค่าเฉลี่ยร้อยละ 18.17 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 2.08 สินทรัพย์หมุนเวียน (CA) มีค่าสูงสุด 3,330,560,793 พันบาท ค่าต่ำสุดร้อยละ 16,359,029 พันบาท ค่าเฉลี่ย 1,444,357,052 พันบาท และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1,201,846,095 พันบาท รายได้ดอกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย (NIM) มีค่าสูงสุดร้อยละ 5.70 ค่าต่ำสุดร้อยละ 1.87 ค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.42 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 0.83 อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก (LDR) มีค่าสูงสุดร้อยละ 147.70 ค่าต่ำสุดร้อยละ 81.56 ค่าเฉลี่ยร้อยละ 101.05 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 12.59 และอัตรากาเรตโตของสินเชื่อ (GL) มีค่าสูงสุดร้อยละ 100.70 ค่าต่ำสุดร้อยละ -6.48 ค่าเฉลี่ยร้อยละ 1.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 7.68

2. การทดสอบเชิงปริมาณ

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงเส้นอย่างสมบูรณ์ (Multicollinearity)

NPLs	CAR	LOG(CA)	NIM	LDR	GL
------	-----	---------	-----	-----	----

NPLs	1.0000					
CAR	0.0410	1.0000				
LOG(CA)	0.1744	-0.4292	1.0000			
NIM	0.3447	0.0041	-0.1817	1.0000		
LDR	-0.4076	0.1956	-0.5820	0.3576	1.0000	
GL	-0.0634	-0.0178	0.0608	-0.1038	-0.0473	1.0000

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการทดสอบไม่มีตัวแปรใดที่มีค่า (Correlation Coefficients) มากกว่า ± 0.7 แสดงว่า แบบจำลองไม่มีปัญหา Multicollinearity

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบ Correlated Random Effects – Hausman Test

Test Summary	Chi-Sq. Statistic	Chi-Sq. d.f.	Prob.
Cross-section random	52.986077	5	0.0000

ที่มา: คำนวณด้วยโปรแกรม E-view

หมายเหตุ: ค่า Probability Value มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการทดสอบแบบจำลองด้วยวิธี Correlated Random Effects – Hausman Test ทดสอบว่า ตัวแปรผลกระทบภายนอกที่ไม่สามารถสังเกตได้ (Unobserved Effect) มีสหสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่น ๆ หรือไม่ หากมีสหสัมพันธ์ แบบจำลอง Fixed Effect Regression Model (FEM) จะมีความเหมาะสมมากกว่า ในทางตรงกันข้ามหากตัวแปรดังกล่าวไม่มีสหสัมพันธ์ต่อกัน แบบจำลอง Random Effect Regression Model (REM) จะมีความเหมาะสมมากกว่า โดยมีสมมติฐาน ดังนี้

H0: Unobserved Effects และตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน (RE)

H1: Unobserved Effects และตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน (FE)

ดังนั้น จากผลการทดสอบ พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H0) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 0.05 คือ ควรทำการประมาณค่าแบบจำลองในรูปแบบของ Fixed Effect Regression Model (FEM)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบจำลอง Fixed Effect Regression Model (FEM)

Dependent Variable: NPL

Method: Panel Least Squares

Sample: 2016Q1 2020Q4

Periods included: 20

Cross-sections included: 10

Total panel (balanced) observations: 200

Variable	Coefficient	Std. Error	Prob.
CAR	0.137415	0.025477	0.0000*
LOG(CA)	-1.074845	0.238120	0.0000*
NIM	0.084371	0.168544	0.6173
LDR	0.013052	0.006269	0.0387*
GL	0.000275	0.004148	0.9472
C	20.91033	4.799322	0.0000
R-squared	0.846450		
Adj R-squared	0.834830		
Log likelihood	-108.7754		
Prob(F-statistic)	0.000000		

ที่มา: คำนวณด้วยโปรแกรม E-view

* แสดงถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า แบบจำลอง Fixed Effect Regression Model (FEM) มีความเหมาะสมในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถสร้างสมการถดถอยเชิงซ้อนหลายตัวแปร โดยใช้แบบจำลอง Fixed Effect Regression Model (FEM) สามารถเขียนในรูปสมการค่าเฉลี่ย ได้ดังนี้

$$NPL_{sit} = \beta_{1i} + \beta_{2i} CAR_{it} + \beta_{3i} \log(CA_i) + \beta_{4i} NIM_{it} + \beta_{5i} LDR_{it} + \beta_{6i} GL_{it} + \alpha_i + \delta_t + \mu_{it}$$

เมื่อทำการแทนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร สามารถอธิบายผลในรูปสมการค่าเฉลี่ยได้ ดังนี้

$$NPL_{sit} = 20.91033 + 0.137415 CAR_{it} - 1.074845 \log(CA_i) + 0.013052 LDR_{it}$$

(0.0000) (0.0000)* (0.0000)* (0.0387)*

โดยมีค่า R-squared = 0.846450

Adj R-squared = 0.834830

Prob(F-statistic) = 0.000000

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-statistic

* แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 4 พบว่า ในช่วงไตรมาสที่ 1 ปี 2559 ถึง ไตรมาสที่ 4 ปี 2563 ปัจจัยที่มีผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วย อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (CAR) และอัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก (LDR) เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่สินทรัพย์หมุนเวียน (CA) เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณา R-squared จากแบบจำลอง Fixed Effect Regression Model (FEM) มีค่าเท่ากับ 84.65 แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ถึงร้อยละ 84.65 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 15.35 สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอื่น

อภิปรายผล

ปัจจัยที่มีผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (CAR) ส่งผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในทิศทางเดียวกัน อาจจะเป็นเพราะปัจจุบันรัฐบาลได้มีการกำหนดอัตราส่วนดังกล่าวตามมาตรฐาน BIS ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ทั่วโลกให้การยอมรับ โดยทั่วไปอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงที่สูง จะแสดงถึง การที่สถาบันการเงินนั้นมีความมั่นคงและสามารถรองรับผลขาดทุนที่จะเกิดจากการประกอบกิจการและสามารถปล่อยสินเชื่อให้กับลูกค้าได้ ดังนั้นธนาคารพาณิชย์จึงจำเป็นต้องมีเงินกองทุนในอัตราส่วนที่เพียงพอเพื่อรองรับการขยายตัวของธุรกิจในอนาคต โดยอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงยิ่งสูง แสดงว่า ธนาคารมีสภาพคล่องมาก สามารถปล่อยสินเชื่อให้แก่ลูกค้าได้เป็นจำนวนมากขึ้น และส่งผลให้ธนาคารมีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) เพิ่มขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับ Do and Nguyen (2014) ที่กล่าวว่า ความเพียงพอของเงินกองทุนของธนาคารและสถาบันการเงิน มีผลโดยตรงต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ จากผลการศึกษา พบว่า อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (CAR) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ เมื่ออัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (CAR) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.137415 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยปริทัศน์ทั้งของ กิตติศักดิ์ เคลือบหิรัญ (2559), อมรรัตน์ เจนจัดการ (2556), Messai, A.S. and Jouini, F. (2013), Isik, O. and Bolat, S. (2017) และ N Radivojevic, J Jovovic (2017)

อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก (LDR) ส่งผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในทิศทางเดียวกัน อาจจะเป็นเพราะ เงินฝากที่ถูกค่านำมาฝากกับธนาคารมักจะถูกกระจายไปลงทุนในสินทรัพย์ประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะรายการเงินให้กู้ยืมหรือสินเชื่อเป็นหลัก การที่ธนาคารมีการให้สินเชื่อมากกว่าเงินฝากหรือธนาคารมีการปล่อยกู้ที่สูงเกินไป จะทำให้สภาพคล่องของธนาคารลดลง เพราะธนาคารปล่อยสินเชื่อโดยใช้เงินทุนจากเงินฝากในสัดส่วนที่สูง และธนาคารจะเหลือขีดความสามารถในการปล่อยสินเชื่อได้น้อยลง ซึ่งเป็นผลทำให้หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) เพิ่มขึ้น ในทางกลับกัน ถ้าธนาคารมีอัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝากต่ำ จะแสดงว่า ธนาคารมีการปล่อยสินเชื่อด้วยความระมัดระวัง จะส่งผลให้ธนาคารมีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) น้อยลงตามไปด้วย จากผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก (LDR) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ เมื่ออัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก (LDR) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.013052 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยปริทัศน์ของ นันทิชา ตปนิยากร (2558) ที่กล่าวว่า เงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก เป็นอัตราที่แสดงถึงการให้สินเชื่อของภาคธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ เพราะ ถ้ามีการปล่อยสินเชื่อที่สูงเกินไป จะบ่งบอกถึงความเสี่ยงของหนี้เสียที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

สินทรัพย์หมุนเวียน (CA) ส่งผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในทิศทางตรงกันข้าม อาจจะเป็นเพราะ การบริหารจัดการสินทรัพย์หมุนเวียนที่ดี จะเป็นตัวพิจารณาความสามารถในการสร้างรายได้และกระแสเงินสดให้แก่ธนาคาร ดังนั้น การที่ธนาคารมีการบริหารจัดการสินทรัพย์ที่ดี จะส่งผลต่อเสถียรภาพของกระแสเงินสดจากรายได้ และทำให้ธนาคารมีการเติบโตอย่างยั่งยืน จากแนวคิด CAMEL Analysis กล่าวว่า การที่ธนาคารจะมีการเติบโตอย่างยั่งยืนได้นั้น เป็นผลมาจากการบริหารจัดการคุณภาพสินทรัพย์ที่ดี และมีคุณภาพสูง โดยที่สินทรัพย์นั้นจะเปลี่ยนไปเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพหรือหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ได้อย่างขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Berger & DeYoung (1997) ที่ได้อธิบายว่า การที่ธนาคารมีสินทรัพย์เป็นจำนวนมาก จะทำให้ธนาคารสามารถควบคุมต้นทุนได้ดี เกิดการประหยัดต่อขนาด และทำให้สะท้อนถึงการมีประสิทธิภาพสามารถจัดการความเสี่ยงด้านเครดิตได้ดี รวมทั้ง การที่ธนาคารมีสินทรัพย์หมุนเวียนมาก ยังทำให้ธนาคารมีความระมัดระวังในการปล่อยสินเชื่อมากยิ่งขึ้น และทำให้ธนาคารมีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) น้อยลง ผลการศึกษาพบว่า สินทรัพย์หมุนเวียน (CA) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ เมื่อสินทรัพย์หมุนเวียน (CA) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ลดลงร้อยละ 1.074845 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับ Louzis et al. (2012) และ กิตติศักดิ์ เคลือบหิรัญ (2559) ที่

กล่าวว่า การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้เกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้นและยังช่วยลดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ลง

สรุป

หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ถือเป็นปัญหาที่สำคัญและเป็นภาระทางการเงินของธนาคารพาณิชย์เป็นอย่างมาก เนื่องจากธนาคารส่วนใหญ่มีรายได้หลักและกำไรมาจากการปล่อยสินเชื่อ ธนาคารจึงเร่งแข่งขันในการปล่อยสินเชื่อจนอาจมองข้ามปัญหาเหล่านี้ไป เนื่องจากปัจจุบันเริ่มเกิดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้น ธนาคารจะต้องรับภาระต้นทุนส่วนแรกที่สูงขึ้นตามไปด้วย กล่าวคือ ธนาคารต้องมีการตั้งสำรองเงินตามเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ฝากเงิน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าธนาคารจะต้องหันมาใส่ใจและให้ความสำคัญ รวมถึงพิจารณาปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารเพิ่มมากขึ้นจากการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี 2559 ถึงไตรมาสที่ 4 ปี 2563 รวมระยะเวลา 5 ปี 20 ไตรมาส จำนวนข้อมูลทั้งสิ้น 200 ข้อมูล โดยวิเคราะห์ทางสถิติด้วยสมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยวิธี Panel Data Analysis แบบ Fixed Effect Regression Model (FEM)

ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (CAR), อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก (LDR) และสินทรัพย์หมุนเวียน (CA) ในขณะที่ รายได้ดอกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย (NIM) และอัตรากำไรสุทธิของสินเชื่อ (GL) เป็นตัวแปรที่ไม่มีผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่

อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (CAR) เป็นอัตราส่วนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยนำมาปรับใช้ในการกำกับดูแลการบริหารความเสี่ยงของสถาบันการเงิน ด้วยการกำหนดให้สถาบันการเงินมีเงินกองทุนเพียงพอที่จะรองรับความเสี่ยงหรือความเสียหายที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้

เงินกองทุนรวม ประกอบไปด้วย 1. เงินกองทุนชั้นที่ 1 เช่น ทุนชำระแล้ว/ทุนพระราชทาน/ทุนประเดิม, ทุนบริสุทธิชนิดไม่สะสมเงินปันผล, กำไรสะสมคงเหลือจากการจัดสรร, ตราสารเงินกองทุนชั้นที่ 1 ฯลฯ 2. เงินกองทุนชั้นที่ 2 เช่น ทุนบริสุทธิชนิดสะสมเงินปันผล, ส่วนเกินทุนจากการตีราคาที่ดินและอาคาร, ตราสารหนี้ที่มีลักษณะคล้ายทุน, ตราสารหนี้ด้อยสิทธิระยะยาว ฯลฯ

สินทรัพย์เสี่ยง ธนาคารพาณิชย์จะมีการกำหนดแนวทางในการบริหารความเสี่ยงแต่ละด้านเพื่อให้แน่ใจว่าธนาคารมีกลไกกำกับดูแลการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานเทียบเคียงระดับสากล การบริหารความเสี่ยงตามแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. สินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิต คือ ความเสี่ยงที่ลูกหนี้หรือคู่สัญญาของสถาบันการเงินเฉพาะกิจไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อ การลงทุน และการก่อภาระผูกพัน

2. สินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาด คือ ความเสี่ยงที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจอาจได้รับความเสียหายเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของฐานะ ทั้งที่อยู่ในงบแสดงฐานะทางการเงิน และรายการนอกงบดุล ที่เกิดจากการเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ย ราคาตราสารทุน อัตราแลกเปลี่ยน และราคาสินค้าโภคภัณฑ์

3. สินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการ คือ ความเสี่ยงที่อาจเกิดความเสียหายต่าง ๆ อันเนื่องมาจากความไม่เพียงพอหรือความบกพร่องของกระบวนการภายใน บุคลากร และระบบงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ หรือจากเหตุการณ์ภายนอก รวมถึงความเสี่ยงด้านกฎหมาย แต่ไม่รวมความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ และด้านชื่อเสียง

ดังนั้น อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (CAR) ยังแสดงถึง ความมั่นคงของหลักประกัน และความสามารถในการรองรับผลขาดทุนที่อาจเกิดขึ้นจากการปล่อยสินเชื่อ เมื่อธนาคารปล่อยสินเชื่อให้กับลูกค้าเพิ่มขึ้น ธนาคารจะต้องเผชิญกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ที่อาจเพิ่มขึ้นเช่นกัน ปัจจุบันธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการกันเงินสำรองขั้นต่ำไว้ การที่ธนาคารจะทำให้อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (CAR) เพิ่มขึ้น สามารถทำได้ 2 วิธี คือ 1. เพิ่มเงินกองทุน โดยวิธีนี้จะทำให้ธนาคารเสียโอกาสจากการนำเงินไปลงทุน ธนาคารจึงไม่นิยมใช้ 2. ลดสินทรัพย์เสี่ยง เป็นวิธีที่ธนาคารสามารถทำได้ โดยที่ธนาคารควรพิจารณาถึงระดับความเสี่ยงทั้ง 3 ด้าน รวมถึงกระบวนการลดความเสี่ยงในด้านนั้น ๆ เช่น ให้ความสำคัญกับสินทรัพย์เสี่ยงในด้านเครดิตเป็นลำดับแรก เนื่องจากเป็นความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) โดยตรง ธนาคารอาจพิจารณาจัดกลุ่มลูกหนี้ตามระดับความเสี่ยงทั้งในกรณีที่มีผู้เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล และควบคุมความเสี่ยงจากการที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดระยะเวลา โดยธนาคารจะต้องติดตามผลของการใช้ตัวแบบเครื่องมือและทำการทดสอบประสิทธิภาพการใช้งานอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงพัฒนาปรับปรุงเครื่องมือวัดความเสี่ยงด้านเครดิตอย่างต่อเนื่อง

สินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาด ธนาคารควรมีนโยบายบริหารให้ครอบคลุมความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากอัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน และราคา โดยกำหนดเพดานความเสี่ยงให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท เช่น กำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อ เมื่ออัตราดอกเบี้ยมีความผันผวนจากวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถวิเคราะห์จากข้อมูลข่าวสาร ร่วมกับการประเมินความเสี่ยงด้วยวิธีการทางสถิติต่าง ๆ เช่น Value at Risk (VaR), ค่าความอ่อนไหวต่อปัจจัยเสี่ยงด้านตลาด (Sensitivity Analysis) และขนาดของฐานะการถือครองสูงสุด (Position Size) เป็นต้น

สินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการ ธนาคารควรพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำช่องทางการสื่อสารให้ความรู้เกี่ยวกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อเงินให้สินเชื่อในรูปแบบระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง (E-Learning)

รวมถึง การจัดอบรมสัมมนาโดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องของหลักการในการวิเคราะห์สินเชื่อ ทั้งจากหน่วยงานภายในและภายนอก เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะให้แก่พนักงานอย่างสม่ำเสมอ

ทั้งนี้ ถ้าธนาคารพาณิชย์สามารถบริหารจัดการสินทรัพย์เสี่ยงทั้ง 3 ด้านที่กล่าวมาข้างต้นได้ จะสามารถสร้างความมั่นคงให้กับหลักประกันและความสามารถในการรองรับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ที่เกิดจากการประกอบกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก (LDR) สะท้อนถึงสภาพคล่องของธนาคารจากการนำเงินฝากมาปล่อยสินเชื่อ จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า ปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ มาจากการให้สินเชื่อธุรกิจขนาดใหญ่มากที่สุด และหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของสินเชื่อธนาคารพาณิชย์ มาจากสัดส่วน ธุรกิจ SMEs มากที่สุด ซึ่งมีสาเหตุมาจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยและปัญหาความสามารถในการชำระหนี้ จะเห็นได้ว่าธนาคารควรให้ความสำคัญกับสินเชื่อธุรกิจ SMEs เป็นอย่างมากเนื่องจาก มีส่วนในการปล่อยสินเชื่อรายย่อยแต่เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) มากที่สุด ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์จึงควรให้ความสำคัญกับการคัดกรองสินเชื่อธุรกิจ SMEs โดยกำหนดนโยบายการอนุมัติสินเชื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจขณะนั้น เช่น การวางแผนขยายอัตราการเติบโตของสินเชื่อในภาวะเศรษฐกิจดี หรือคงอัตราการเติบโตและอนุมัติสินเชื่ออย่างรัดกุมในภาวะเศรษฐกิจถดถอย ในทางเดียวกัน ธนาคารอาจจะพิจารณาเพิ่มปริมาณเงินฝากเพื่อให้สอดคล้องกับระดับการปล่อยสินเชื่อ โดยการออกผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ๆ ให้กับลูกค้าที่ต้องการพักเงิน หรือไม่ชอบความเสี่ยง เช่น ผลิตภัณฑ์เงินฝากประจำ 4 เดือน และ 8 เดือน เป็นต้น เพื่อดึงดูดให้ประชาชนสนใจที่จะนำเงินมาฝากมากขึ้น

สินทรัพย์หมุนเวียน (CA) สะท้อนถึงการบริหารจัดการ ความสามารถในการสร้างรายได้และการบริหารกระแสเงินสดของธนาคาร จากรายงานงบแสดงฐานะการเงิน พบว่า สินทรัพย์หมุนเวียน (CA) ส่วนใหญ่ของธนาคาร คือ เงินให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ ดังนั้น ธนาคารจึงควรให้ความสำคัญกับการจัดการสินเชื่อ โดยการวางแผนเพื่อสร้างกำไร ลดต้นทุน และรักษาสภาพคล่อง ซึ่งธนาคารควรกำหนดเกณฑ์การพิจารณาสินเชื่อที่รัดกุมมากยิ่งขึ้นในแต่ละขั้นตอน เช่น การคัดกรองลูกค้า การสัมภาษณ์ผู้ขอสินเชื่อ การวิเคราะห์สินเชื่อ การประเมินสินเชื่อ และการกำหนดวงเงินสินเชื่อ รวมถึงการเรียกเก็บหนี้ ทั้งนี้ ถ้าธนาคารพาณิชย์สามารถบริหารจัดการสินเชื่อได้ดี อยู่บนความเสี่ยงที่ธนาคารยอมรับได้ จะสามารถช่วยลดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารลง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ยังสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ในการตั้งสำรองเผื่อหนี้ จัดชั้นหนี้ที่สงสัยจะสูญ และเพิ่มทุนให้แก่ธนาคารในปริมาณที่เหมาะสม รวมถึงกำหนดนโยบายหรือปรับปรุงกระบวนการในการบริหารงานของธนาคารพาณิชย์ให้มีประสิทธิภาพเพื่อลดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ลงในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ในภาพรวมของปัจจัยที่มีผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไป สามารถแยก

หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) แต่ละประเภทของสินเชื่อนำมาทำการวิเคราะห์เช่น NPLs ของสินเชื่อธุรกิจ SMEs, NPLs ของสินเชื่ออุปโภคบริโภค และ NPLs ของสินเชื่อธุรกิจขนาดใหญ่ เป็นต้น เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของสินเชื่อแต่ละประเภทโดยตรงว่าเกิดจากสินเชื่อประเภทใดและอาจจะพบปัจจัยที่มีผลต่อ NPLs เพิ่มเติมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ เคลือบหิรัญ. (2559). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *ปริญญาวิทยาสตวรรษมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ชลิต ทองดี. และ ภูมิฐาน รังคกุลวัฒน์. (2562). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยง สภาพคล่อง และผลตอบแทน ของหลักทรัพย์ที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ใน *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 14 ปีการศึกษา 2562*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ชัชวาลย์ ใจธีรภาพกุล. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. *สารนิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การจัดการ)*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทิชา ตปนิยากร. (2558). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสัดส่วนสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL). *ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การเงินประยุกต์) สาขาวิชาการเงินประยุกต์* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มนตรี พิริยะกุล. (2560). Panel data analysis. *วารสารรามคำแหง สาขาวิทยาสาสตร์และเทคโนโลยี*. 30(2): 41-54.
- วิมพ์วิภา ทองรุ่งเกียรติ. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจระดับมหภาค กับ ปัญหาหนี้เสียสะสมในระบบเศรษฐกิจไทย. *ปริญญาวิทยาสตวรรษมหาบัณฑิต (การบริหารการเงิน)* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2564). โควิดระบาดระลอกใหม่ หนี้เสียเพิ่มขึ้น-หนี้กระจายตัวหลายธุรกิจ. สืบค้นจาก <https://brandinside.asia/thailand-npl-increasing-after-new-wave-of-covid-19outbreak/>. 21 เมษายน 2564.
- อมรรัตน์ เจนจัดการ. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ขนาดกลาง. *ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- Berger, A. & DeYoung, R. (1997). Problem Loans and Cost Efficiency in Commercial Banks. *Journal of Banking and Finance*, 21(6): 849-870.

- Do, Q. A. and Nguyen, D. (2014). The determinants of non-performing loans in Vietnam commercial banks. *Vietnam's Socio-Economic Development-A Social Science Review*, 77: 32-45.
- Isik, O. and Bolat, S. (2017). Determinants Of Non-Performing Loans Of Deposit Banks In Turkey. *Journal of Business, Economics and Finance (JBEF)*. 5(4): 341-350
- Louzis, D.P., Vouldis, A.T. and Metaxas, V.L. (2012). Macroeconomic And Bank-Specific Determinants Of Non-Performing Loans In Greece: A Comparative Study Of Mortgage, Business And Consumer Loan Portfolios. *Journal of Banking & Finance*. 36(4): 1012-1027.
- Messai, A.S. and Jouini, F. (2013). Micro and Macro Determinants of Non-performing Loans. *International Journal of Economics and Financial Issues*. 3(4): 852-860.
- N Radivojevic, J Jovovic (2017). Examining Of Determinants Of Non-Performing Loans. *Prague Economic Papers*. 26(3): 300-316.